

prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău
Judecător: N. Pasecinic
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: A. Bostan, V. Negru, A. Pahopol

DECIZIE

16 august 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Svetlana Filincova
Nicolae Craiu
Oleg Sternioală
Galina Stratulat

judecând cererile de recurs declarate de Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Consiliul municipal Chișinău împotriva Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”, intervenient accesoriu Primăria municipiului Chișinău, privind încasarea plății pentru chirie, rezilierea contractului de locațiune și evacuarea din imobil,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 februarie 2017, prin care s-a admis apelul depus de Consiliul municipal Chișinău și s-a casat hotărârea Judecătoria Buiucani mun. Chișinău din 27 iunie 2016, fiind pronunțată o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 25 mai 2015, Consiliul municipal Chișinău a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”, privind încasarea plății pentru chirie, rezilierea contractului de locațiune și evacuarea din imobil.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, la 15 decembrie 1998, în urma modificărilor operate în contractul de activitate în comun, încheiat între Societatea pe Acțiuni „Combinatul de piele artificială și articole din cauciuc „Pielart” și Societatea cu Răspundere Limitată „Ales-Eric”, au fost transmise ultimei în arendă încăperile fostei instituții preșcolare nr. 2 din str. Calea Ieșilor, 19/2, mun. Chișinău cu suprafața totală de 3 666,3 m², până la 31 decembrie 2048.

Ulterior, prin decizia Primăriei municipiului Chișinău nr. 19/42 din 28 septembrie 2000, fosta grădiniță de copii nr. 2 (gestionată anterior de către S.A. „Combinatul de piele artificială și articole din cauciuc „Pielart”) a fost transmisă în proprietate municipală și atribuită la balanța Direcției generale educație, tineret și

sport. În acest sens și în temeiul articolului 900 din Codul civil, a fost arătat că relațiile de locațiune continuă pentru Consiliului municipal Chișinău, în calitate de locatar, și Firma „Ales - Eric”, în calitate de locatar.

Reclamantul a indicat că, în conformitate cu punctul 7.4 din Regulamentul gestionării clădirilor, construcțiilor și încăperilor cu altă destinație decât cea locativă - proprietate municipală, aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr.11/55 din 23 decembrie 2014, cuantumul chiriei bunurilor instituțiilor finanțate de la buget se calculează conform Legii bugetului pe anul respectiv. În același timp, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 19 februarie 2004, a fost obligată Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” să achite plata pentru arendă și impozitul pe bunul imobiliar conform legii.

Astfel, conform prevederilor Legii bugetului de stat pe anii 2012, 2013 și 2014, mărimea anuală a plății pentru închirierea încăperilor din str. Calea Ieșilor, 19/2, mun. Chișinău constituie suma de: 1 065 500,10 lei pentru perioada 1 ianuarie 2012 - 31 decembrie 2012; 1 118 734, 78 lei pentru perioada 1 ianuarie 2013 – 31 decembrie 2013; 1 171 162,87 lei pentru perioada 1 ianuarie 2014 – 31 decembrie 2014, iar în total datoria constituia 3 355 397,75 lei.

În consecință, Consiliul municipal Chișinău a precizat că, la 31 martie 2015, a expediat reclamația nr. 04-120/260 în adresa instituției de învățământ. Așadar, a solicitat de la pârât de a se prezenta la sediul Direcției generale economie, reforme și relații patrimoniale, pentru a semna acordul adițional de introducere a unor modificări în contractul de locațiune din 9 iulie 1996, referitoare la modificarea cuantumului plății pentru arendă conform Legii bugetului de stat pentru anii 2012 – 2014, și prezentarea informației privind achitarea impozitului pe bunurile imobiliare. De asemenea, a cerut achitarea datoriilor la plata pentru chirie în perioada 1 ianuarie 2012 - 31 decembrie 2014 sau rezilierea contractului de locațiune din 9 iulie 1996 și eliberarea benevolă a spațiilor închiriate din str. Calea Ieșilor, 19/2 mun. Chișinău. Cu toate acestea, pârâtul nu a îndeplinit cerințele.

Consiliul municipal Chișinău a solicitat încasarea din contul Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” a plății restante la chirie pentru perioada 1 ianuarie 2012 – 31 decembrie 2014 (1095 zile) în sumă de 3 355 397,75 lei și rezilierea contractului de locațiune f/n din 9 iulie 1996 (vol. I, f. d. 4 - 5).

Totodată, reclamantul a cerut evacuarea Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” din încăperile ocupate din str. Calea Ieșilor, 19/2, mun. Chișinău, cu suprafața totală de 3 666,3 m² și compensarea cheltuielilor de judecată (vol. I, f. d. 5).

Pe parcursul examinării cauzei, pârâtul Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca neîntemeiată și tardivă (vol. I, f. d. 65 – 67).

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 7 aprilie 2016 , s-a admis cererea formulată de Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”, fiind dispusă introducerea în proces în calitate de intervenient accesoriu Primăria municipiul Chișinău (vol. I, f. d. 188 - 189).

Intervenientul accesoriu Primăria municipiului Chișinău nu a formulat referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, dar a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa (vol. I, f. d. 215).

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 27 iunie 2016, s-a respins integral acțiunea ca fiind neîntemeiată (vol. I, f. d. 232, 239 – 250).

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a opinat că acțiunea, avansată de Consiliul municipal Chișinău, trebuia a fi depusă de Primăria municipiului Chișinău (organul executiv), care este reclamantul corespunzător și proprietarul bunului imobil din litigiu. De altfel, instanța a reținut că între reclamant și pârât nu există relații juridice, întrucât primul nu este parte a contractului de locațiune f/n din 9 iulie 1996. În subsidiar, instanța de fond a conchis că reclamantul Consiliul municipal Chișinău nu a dovedit dreptul său de proprietate în privința încăperilor din str. Calea Ieșilor, 19/2, mun. Chișinău cu suprafața totală de 3 666,3 m².

Curtea de Apel, prin decizia din 21 februarie 2017, a admis apelul depus de Consiliul municipal Chișinău și a casat hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 27 iunie 2016, fiind pronunțată o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii (vol. II, f. d. 25 – 30).

Astfel, s-a încasat din contul Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” în beneficiul Consiliului municipiului Chișinău datoria pentru chirie în sumă de 3 355 397,75 lei pentru perioada 1 ianuarie 2012 – 31 decembrie 2014 și s-a dispus evacuarea acesteia din încăperile ocupate din str. Calea Ieșilor, 19/2, mun. Chișinău cu suprafața totală de 3 666,3 m². În rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

La adoptarea soluției, instanța de apel a reținut că bunul imobil cu numărul cadastral 0100507.464, din mun. Chișinău, str. Calea Ieșilor, 19/2, se află în proprietate municipală. În acest sens, s-a hotărât că interpretarea efectuată de prima instanța, în această parte, este în contradicție cu circumstanțele pricinii, ceea ce a implicat admiterea capetele de cerere cu privire la încasarea datoriei, formată în rezultatul locațiunii încăperilor, în quantum de 3 355 397,75 lei și la evacuarea Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” din imobil (vol. II, f. d. 29 – 30).

În continuare, Colegiul judiciar a subliniat că între părțile din litigiu există raporturi de locațiune, iar locatarul Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” a acumulat o restanță la plata chiriei, pentru o perioadă mai mare de 3 luni de zile. Prin urmare, această circumstanță constituie un temei de reziliere a actului juridic în temeiul articolului 906 din Codul civil. Din raționamentele enumerate *supra*, instanța a decis că pretenția cu privire la rezilierea contractului de locațiune nu poate fi admisă, atât timp cât contractul de locațiune f/n din 9 iulie 1996 se consideră, de drept, reziliat (vol. II, f. d. 30).

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel s-a călăuzit de articolele 376, 737 alin. (1), 747 alin. (1), 875, 900, 906 din Codul civil și 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

La 10 martie 2017, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei motivate (vol. II, f. d. 31).

La 12 aprilie 2017, Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 februarie 2017, solicitând casarea acesteia cu menținerea hotărârii Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 27 iunie 2016. Cererea a fost semnată de administratoarea Sulima Nadejda.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a indicat că instanța de apel a aplicat și a interpretat eronat normele dreptului material, ce reglementează raportul juridic litigios. Astfel, în opinia sa, Consiliul municipal Chișinău nu este parte a contractului de locațiune din 9 iulie 1996 și nu există un acord adițional la contractul enunțat, cu privire la modificarea cuantumului chiriei. Totodată, nu a fost prezentat extrasul din Registrul bunurilor imobile, care ar atesta dreptul intimatului de proprietate asupra imobilului din str. Calea Ieșilor, 19/2, mun. Chișinău.

Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” a susținut că pretenția referitoare la evacuarea sa din imobil este prescrisă, deoarece posedă bunul imobil din litigiu de aproximativ 20 de ani. Aceeași părere a fost exprimată și asupra capătului de cerere cu privire la încasarea plății pentru chirie pentru perioada începută din 1 ianuarie 2012, întrucât cererea de chemare în judecată a fost depusă la 25 mai 2015, cu omiterea termenului de prescripție prevăzut la articolul 267 alin. (1) din Codul civil.

La 12 mai 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs Consiliului municipiului Chișinău și Primăriei municipiului Chișinău, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii.

Consiliul municipal Chișinău a depus o referință, în întâmpinarea recursului, la 13 iunie 2017, solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil (vol. II, f. d. 108 – 109).

La 4 iulie 2017, Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” a formulat un recurs suplimentar, menținându-și solicitările inițiale (vol. II, f. d. 112 – 114), fiind semnat de directoarea Sulim Irina.

În argumentarea punctului său de vedere, recurentul a precizat că instanța de apel a interpretat eronat articolele 875, 906, 747 din Codul civil, or Consiliul municipal Chișinău nu întrunește calitatea de locator, cât timp nu execută intenționat decizia Curții Supreme de Justiție din 7 martie 2007.

La fel, Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” a subliniat că încasarea datoriei pentru chirie și evacuarea din imobil a fost dispusă prin aplicarea articolului 376 din Codul civil, deși, la momentul încheierii contractului în anul 1996, era în vigoare Codul civil din anul 1961. Mai mult, conform punctului 3.1.1. din contractul de locațiune f/n din 9 iulie 1996, acesta nu poate fi reziliat unilateral.

O altă observație constă în faptul că instanța de apel a apreciat arbitrar extrasul din Registrul bunurilor imobil, deoarece informația din acesta confirmă că intimatul este proprietarul terenului și nu a construcțiilor, care nici nu figurează în actul de referință.

La 4 iulie 2017, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs suplimentară Consiliului municipiului Chișinău și Primăriei municipiului Chișinău,

informându-i că referința se depune în mod obligatoriu, iar în caz contrar examinarea cauzei va avea loc în lipsa acesteia (vol. II, f. d. 134).

Până la examinarea pricinii, Consiliul municipal Chișinău și Primăria municipiului Chișinău nu au depus referințe, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul inițial și cel suplimentar. În mod corespunzător, dacă referințele nu se prezintă în termenul stabilit de instanță, judecarea recursului se decide în lipsa acestora.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului se decide fără prezența participanților la proces sau a reprezentanților acestora, prin emiterea unei încheieri nemotivate despre care se face o mențiune pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

În procedura de filtru, completul de judecată a constatat că recursul împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 februarie 2017, declarat de Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”, prin intermediul Sulimei Nadejda, la 12 aprilie 2017, este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Totodată, materialele cauzei atestă faptul că pe marginea acestei cauze nu a fost examinat nici un recurs.

Prin urmare, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 26 iulie 2017, s-a considerat admisibil recursul, declarat de Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”, spre examinare în fond.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în recursul inițial și cel suplimentar, precum și în referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții v. Finlanda*, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, *Eriksson v. Suedia*, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, *Pönkä v. Estonia*, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34).

Suplimentar, în parag. 26 – 27 din decizia Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând decizia contestată în raport cu criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că

recursurile declarate de Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” urmează a fi respinse, cu dispunerea menținerii deciziei instanței de apel din 21 februarie 2017, pentru motivele ce succed.

Instanța de recurs notează că la originea prezentei examinări se află două cereri de recurs declarate împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 februarie 2017, de către Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”, semnate în primul caz de administratoarea Nadejda Sulima (vol. II, f. d. 98), iar în al doilea caz de directoarea Sulim Irina (vol. II, f. d. 114).

Astfel, această situație atestă că ambele recursuri au fost depuse de persoane diferite, dar și la date distincte, după cum urmează, la 12 aprilie 2017 (vol. II, f. d. 95), respectiv la 4 iulie 2017 (vol. II, f. d. 108).

Din această perspectivă și având în vedere că a fost anexat, la 4 iulie 2017, un nou Extras din Registrul de stat al organizațiilor necomerciale nr. 05/444 din 10 martie 2017, Colegiul lărgit își propune să verifice întrunirea condițiilor pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară, care pot fi mai stricte decât cerințele instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64). În esență, omiterea unei asemenea proceduri, în cazul apariției unor noi circumstanțe, ar conduce inevitabil la încălcarea dreptului la un proces echitabil, consacrat în articolul 20 din Constituția Republicii Moldova și articolul 6 parag. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO). De fapt, ideea respectivă se fundamentează, în subsidiar, pe faptul că normele de drept procedural au un caracter decisiv asupra unei judecări corecte a cauzei, fiind reglementate de norme imperative ale Codului de procedură civilă.

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 parag. (1) din Convenție (a se vedea, *inter alia*, *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32).

Conjunctura relatată *supra*, implică obligația pozitivă a instanței de recurs de a efectua controlul judiciar separat al cererilor de recurs formulate de Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” la 12 aprilie 2017 și 4 iulie 2017.

Cu privire la cererea de recurs declarată Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” la 12 aprilie 2017, în care a fost aplicată semnătura de administratoarea Sulima Nadejda, instanța de recurs reține următoarele aspecte.

Conform art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, *în modul stabilit de lege*, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

În aceeași ordine de idei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în jurisprudența sa consecventă, că dreptul de acces la o instanță nu este absolut. El poate da ocazia unor limitări implicit admise, deoarece el reclamă prin însăși natura sa o reglementare din partea statului. În elaborarea unei astfel de reglementări, statele se bucură de o anumită marjă de apreciere. Cu toate acestea, limitările aplicate nu pot restrânge accesul deschis individului de o manieră sau într-o asemenea măsură încât dreptul să fie atins în însăși substanța sa. Mai mult decât atât, ele nu se conciliază cu

art. 6 § 1 decât dacă urmăresc un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat (a se vedea, inter alia, *Lupaș și alții v. România*, 23 noiembrie 2006, parag. 62 – 64; *Jones și alții v. Regatului Unit*, 14 ianuarie 2014, parag. 186; *Cornea v. Moldova*, 22 iulie 2014, parag. 22; *Urechean și Pavlicenco v. Moldovei*, 2 decembrie 2014, parag. 39).

Prin urmare, legislatorul a prevăzut în art. 430 lit. a) din Codul de procedură civilă, sunt în drept să declare recurs: părțile și alți participanți la proces.

În completare la acest articol, art. 437 alin. (3) din Codul de procedură civilă prescrie că, în cazul când recursul este declarat prin reprezentant, la cererea de recurs se anexează și documentul, legalizat în modul stabilit, care atestă împuternicirile acestuia dacă în dosar lipsește o astfel de împuternicire.

În același context, art. 75 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, prevede că procesele persoanelor juridice se susțin în instanță de judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice, de către avocați sau avocați stagiați. Așadar, conducătorul organizației își confirmă împuternicirile prin documentele prezentate în judecată ce atestă funcția sau calitatea lui de serviciu ori, după caz, prin actele de constituire.

Ansamblul acestor norme de drept procedural urmăresc scopul legitim al protecției intereselor legale ale persoanei reprezentate, întrucât, în conformitate cu art. 75 alin. (4) din Codul de procedură civilă, actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.

Din analiza conținutului cererii de recurs depuse la 12 aprilie 2017, rezultă că Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” a fost reprezentată de Nadejda Sulima, fiind consemnat statutul acesteia de administrator și aplicată ștampila umedă. Mai mult, la faza primirii cererii, la materialele cauzei exista Extrasul din Registrul de stat al organizațiilor necomerciale nr. 05/2472 din 11 decembrie 2014, conform căruia, conducătorul recurentei era Nadejda Sulima (vol. I, f. d. 122).

Totuși, analiza succesivă a evenimentelor în cadrul procedurii de recurs, denotă că, la 4 iulie 2017, instituția recurentă a depus, prin cancelaria Curții Supreme de Justiție, o cerere de recurs suplimentară, semnată de directorul Sulim Irina (vol. II, f. d. 114), anexând Extrasul din Registrul de stat al organizațiilor necomerciale nr. 05/444 din 10 martie 2017 (vol. II, f. d. 133).

La acest capitol, Colegiul lărgit reține că Extrasul menționat mai sus confirmă că la data eliberării acestuia, adică la 10 martie 2017, dna Sulim Irina îndeplinea funcția de director al Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” (vol. II, f. d. 133).

Prin urmare și în baza materialelor prezente la dosar, instanța de judecată reține, prin prisma art. 75 alin. (3) din Codul de procedură civilă, înscrisul indicat *supra* în calitate de probă pertinentă, care demonstrează în mod incontestabil că la 21 aprilie 2017, când a fost depus recursul supus examinării, Sulima Nadejda nu a avut dreptul

de a exercita în numele Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” calea de atac sub formă de recurs, dar și de a aplica semnătura pe un atare acte de procedură.

În aceste circumstanțe, instanța a stabilit cu certitudine că, la această etapă, pretinsul reprezentant al recurentului a ignorat prevederile obligatorii cu privire la cerințele reprezentării în instanța judecătorească impuse de art. 75 alin. (2), (3); art. 437 alin. (3) din Codul de procedură civilă, iar, sub sancțiunea art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea acestuia urmează a fi respinsă ca fiind depusă de o persoană care nu era în drept să-l declare.

Pe cale de consecință, instanța de judecată consideră că există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit în situația în care cererea de recurs este semnată de o persoană care nu este abilitată cu acest drept în condițiile legii, iar, în principiu, această soluție nu poate fi privită ca o restricție asupra dreptului de acces la un tribunal.

Cu privire la cererea de recurs declarată de Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” la 4 iulie 2017, care a fost semnată de directoarea Sulim Irina, instanța de recurs precizează că aceasta a fost depusă de persoana împuternicită în baza celor constatate supra. De asemenea, având în vedere că recursul din 21 aprilie 2017 a fost depus de o persoană neîmputernicită, instanța apreciază că cererea din 4 iulie 2017 se consideră o cerere separată de cea inițială și nu constituie o continuare a acesteia. În mod corespunzător, deși cauza se judecă pe fond, este primordial, în virtutea noilor circumstanțe, de verificat termenul de depunere a recursului din 21 aprilie 2017 în raport cu cele stabilite mai sus.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție notează că exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

În acest sens, Curtea Europeană consideră că, la îndeplinirea acțiunilor procedurale, respectarea cerințelor cu privire la admisibilitate constituie un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Rolul jucat de termenele de prescripție este de o importanță majoră atunci când este interpretat în lumina Preambulului Convenției, care, în partea sa relevantă, declară preeminența dreptului o parte a moștenirii comune a Statelor Contractante (a se vedea *Brumărescu v. Romania*, 28 octombrie 1999, parag. 61, *Roșca v. Moldova*, 22 martie 2006, parag. 24, 22 martie 2005, *Dacia S.R.L. v. Moldova*, 18 martie 2008, parag. 75, *Baroul Partner – A v. Moldova*, 16 iulie 2009, parag. 36).

În lumina celor relatate, conform exigențelor articolului 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este de decădere și nu poate fi restabilit.

La caz, instanța de recurs amintește că, la 10 martie 2017, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei motivate din 21 februarie 2017 (vol. II, f. d. 31), însă nu există dovada recepționării efective a acesteia de către ultimii. În lipsa acestor înscrisuri, instanța de recurs va opera cu elementele

de fapt, ce rezultă din materialele cauzei, cu respectarea garanțiilor consacrate de art. 6 par. 1 din CEDO (vol. II, f. d. 31).

Astfel, instanța de judecată observă că pe cererea de recurs din 12 aprilie 2017 este aplicată ștampila umedă a instituției recurente (vol. II, f. d. 98), care se regăsește și în cererea de recurs din 4 iulie 2017 (vol. II, f. d. 114). Totodată, în ultimul recurs, se menționează că *ad litteram* „Suplimentar la cele relatate în recursul inițial...” (vol. II, f. d. 112).

În aceeași ordine de idei, Colegiul lărgit nu este convins de faptul că Sulim Irina, care la 10 martie 2017 era directoarea Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” (vol. II, f. d. 133), nu se afla în cunoștință de cauză despre decizia instanței de apel, prin care a fost impusă definitiv să achite o datorie în mărime de de 3 355 397,75 lei pentru chirie și să evacueze încăperile ocupate din str. Calea Ieșilor, 19/2, mun. Chișinău. Este de neconceput faptul că recurentul nu avea acces la aceste documente în cel mai rezonabil termen. De altfel, nu au fost aduse probe care să combată această observație a instanței de recurs, atât timp cât se considera că primul recurs este depus în termenul legal.

Cumulul celor prezentate, confirmă împrejurarea că directoarea Liceului Teoretic „EVRICA”, Sulim Irina, cunoștea despre existența deciziei instanței de apel din 21 februarie 2017, în intervalul de timp martie – aprilie 2017, ce cuprinde data expedierii actului judecătoresc și depunerea primei cereri de recurs. Or Colegiul consideră perioadă respectivă drept dată la care recurentul a aflat despre decizie și de la care începe calcularea termenului de două luni în condițiile articolului 130 alin. (5) din Codul de procedură civilă, atunci când prin cercetarea și compararea acesteia cu alte circumstanțe din cauză, expuse logic mai sus, corespund realității.

Prin urmare, în lipsa unor justificări plauzibile, reprezentanta Sulim Irina în interesele Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” a declarat recursul abia la 4 iulie 2017, care a fost înregistrat la Curtea Supremă de Justiție cu numărul de intrare 490 (vol. II, f. d. 112).

În conformitate cu art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Conform art. 112 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul stabilit în luni expiră pe data respectivă a ultimei luni a termenului. Dacă ultima lună nu are data respectivă, termenul expiră în ultima zi a lunii.

Prin prisma normelor citate raportate la faptele descrise mai sus, instanța de recurs a constatat că termenul de declarare a recursului a început să curgă de la finele lunii martie 2017 – 12 aprilie 2017 și a expirat, cel târziu, la 12 iunie 2017. În consecință, este evident că prin depunerea cererii de recurs la 4 iulie 2017, recurentul a depășit aproximativ cu trei săptămâni termenul de îndeplinire a actului de procedură, prevăzut în art. 434 din Codul de procedură civilă.

În același context, instanța de recurs susține că intervalul de timp de 2 luni este unul rezonabil și suficient pentru desfășurarea activității referitoare la studierea actului judecătoresc pronunțat, documentarea juridică adecvată pentru apărarea propriilor interese, tehnoredactarea cererii de recurs, deplasarea pentru depunerea

cererii menționate sau expedierea acesteia la sediul instanței competente, prin intermediul serviciului poștal, dar și contractarea unui apărător.

În consecință și întru respectarea exigențelor alin. (2) al art. 434 din Codul de procedură civilă, omiterea termenului chiar și cu o singură zi, nu poate constitui o excepție de la regula generală. Subsidiar la cele relatate, secțiunea a 2-a din capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă nu operează cu instituția suspendării, întreruperii sau repunerii cursului prescripției.

Mai mult, în conformitate cu art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

În corespundere cu art. 10 alin. (3) din Codul de procedură civilă, sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în dependență de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În asemenea circumstanțe, Colegiul lărgit ajunge la concluzia că o altă interpretare a situației de fapt din speță și a prevederilor cu privire la termenul de prescripție pentru intentarea cererii de recurs va fi incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice garantat de articolul 6 parag. 1 din Convenția Europeană. Așadar, prin încercarea de a cere o reexaminare a unei decizii, care a devenit definitivă și irevocabilă datorită aplicării termenului de prescripție, peste o perioadă de circa patru luni, ar afecta în mod esențial principiul sus enunțat.

De fapt, Colegiul notează că situații similare au fost deja examinate în hotărârile *Popov v. Moldova* (nr. 2) (6 decembrie 2005, parag. 53), *Melnic v. Moldova* (14 noiembrie 2006, parag. 40 – 44), *Dacia S.R.L. v. Moldova* (18 martie 2008, parag. 77), *Baroul Partner – A v. Moldova* (16 iulie 2009, parag. 41 – 42), în care s-a constatat că, prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pârâți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat drepturile reclamantilor la un proces echitabil.

Luând în considerare că directoarea Sulim Irina a depus cererea de recurs cu omiterea termenului prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă, care este termen de decădere și nu poate fi restabilit, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decide de a respinge recursul din 4 iulie 2017, formulat de Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”.

În același timp, instanța de recurs precizează că nerespectarea condițiilor de depunere a unei cereri de recurs către Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”, prevăzute de legislația procedurală civilă, impune obligația de a omite procedura de examinare a argumentelor invocate, care vizează fondul cauzei.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să respingă recursul și să mențină

decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Din considerentele constatate *supra*, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide de a respinge, *după caz*, recursurile declarate de Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA” și de a menține decizia Curții de Apel Chișinău din 21 februarie 2017.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se resping cererile de recurs declarate de către Instituția Privată Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 februarie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Consiliul municipal Chișinău împotriva Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”, intervenient accesoriu Primăria municipiul Chișinău, privind încasarea plății pentru chirie, rezilierea contractului de locațiune și evacuarea din imobil.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 21 februarie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Consiliul municipal Chișinău împotriva Instituției Private Instituția de Învățământ Liceul Teoretic „EVRICA”, intervenient accesoriu Primăria municipiul Chișinău, privind încasarea plății pentru chirie, rezilierea contractului de locațiune și evacuarea din imobil.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală

Galina Stratulat